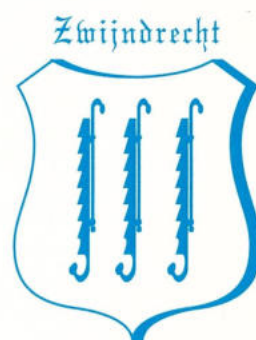

Swindrecht Were

Uitgave van: Historisch Genootschap, Hendrik Ido Ambacht
Historische Vereniging, Zwijndrecht
Jaargang 11 nr. 2
oktober 1997

Swindregt Were

INHOUD:

Ordonnantie	blz. 2
Zwijndrechtse Waard een ongezonde woonplaats?	blz. 4
Bazar Grens	blz. 6
Christelijke Gemengde Zangvereniging "De Lofzang" slot	blz. 14
De klapwaker van de Voorlindt	blz. 29
Beelden uit het verleden	blz. 35
Colofon	blz. 36

*

Gevonden in "OUT-HOLLANDT Nu ZUYT-HOLLANDT" van Jacob van Oudenhoven uit 1654 onder de "Beschrijvinge van Swijndrecht" en letterlijk (dus "onvertaald": alleen in een ander lettertype) weergegeven.

Ordonnantie van 't Rijden van de Wagens in Swijndrecht.

Alsoo door het ongeregelt Rijden van de Voer-luyden verscheyden ongelucken geschieden, ende meerder geschapen soude zijn toe te komen, soo verre daer inne niet behoorlijck en werden versien.

SOO Ist, dat mijn Heeren, Bailliu, ende Mannen vander Hooger Vyerschaer van Zuyt-Hollandt, geordonneert ende bevolen hebben, ordonneren ende bevelen mits desen, allen den genen die met eenige Wagens Rijden over de Steenstrate in Swijndrecht tot Ysselmonde ende elders, te Rijden voet-staps, ende te gaen voor af beneven den Wagen, ende de gene die eenige Stoupen willen afrijden, hebbende Volck op haren Wagen, de Wagen te steunen, ten ware dat de luyden op den Wagen sittende, consenteerde ende te vreden waren, datse ongestuyt of reden, daer toe den Voer-man sal gehouden zijn consent te vragen, Mitsgaders dat de gene soo wel Schipper als Voer-man die yemanden heeft aangenomen, den selfden sal Rijden oft voeren sonder om de vracht te spelen of dobbelen, sonder consent van de goede luyden, daer toe hy oock gehouden sal zijn consent te vragen, op peyne dat de gene die contrarie deses sal hebben gedaen, sal verbeuren een boete van vier pont, van twintigh grooten 't pont, ende daer-en-boven arbitralijck sal worden gecorrigeert, indien naer gelegentheyt der saken sulcks sal werden bevonden te behooren.

Ende oft gevele dat eenigen Voer-man ofte Schipper hierover yemanden met woorden oft wercken misseyde oft misdede, dat die sal vervallen in gelijcke Boete, ende arbitrale correctie.

Ordonneren ende bevelen voorts, soo wanneer de wagens op den Dijck of Wegen malkanderen gemoeten, dat alsdan den Voer-man die gehouden is te wijcken in tijts met sijnen Wagen, soo verre uyt den wege sal Rijden, dat den anderen Wagen sonder verlet bequaemelijck magh door ende voor-bij Rijden. Ende soo verre den selven Wagen niet soo vele plaets en heeft dat hy buyten het spoor mag wijcken, dat

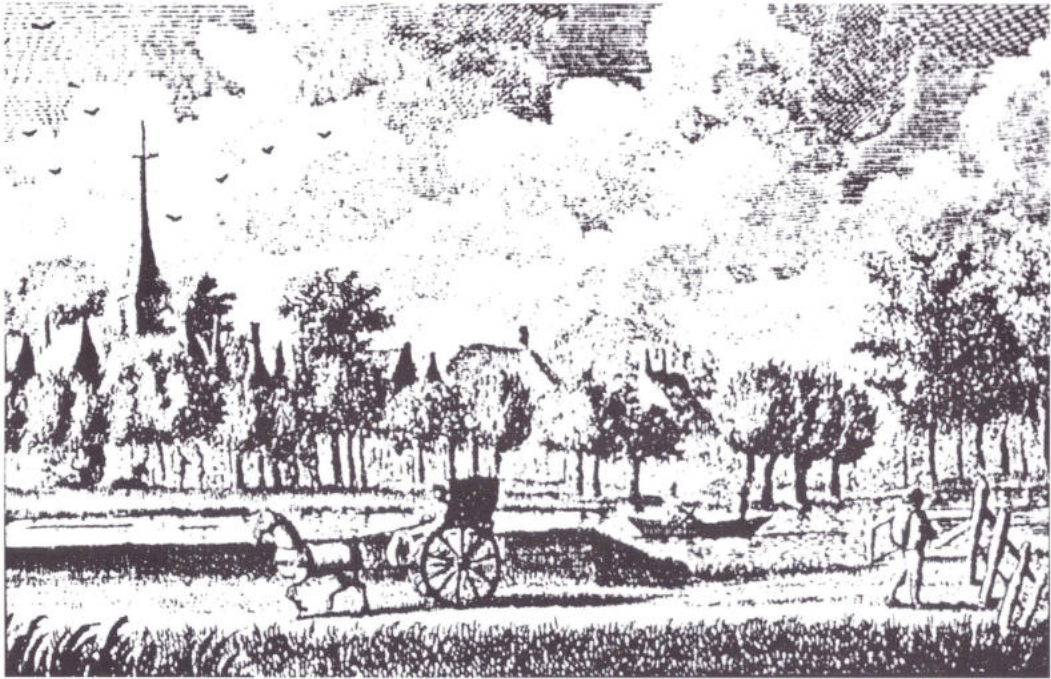
alsdan den selfden Voer-man met sijnen Wagen in tijds sal stille blijven staen, op dat den anderen by tijts bezijden sijnen Wagen magh voor-bij Rijden.

Ende soo wanneer eenige Wagens voor eenige Herbergen, Huysen oft anders stille gehouden werden (het welcke den Voer-man niet en sal vermogen te doen sonder consent van de luyden, soo hy eenige op sijnen Wagen heeft sittende) datmen den selfde in gelijcker maniere uytten wege sal setten. Voorts dat niemant hem en sal vervorderen eenigen Wagen van achteren voor-by te Rijden, ten ware dat de anderen Wagen swaerder geladen ende hy door het slap Rijden verhindert ware, oft anders ghroten haest hadde, in welcken gevalle hy gehouden sal zijn aen te roepen sonder voor-bij te Rijden, voor ende al eer den voor-rijdende Voer-man plaets maect ende stille hout, het welcke den voor-rijdende Voer-man, na dat hy aengeroepen is, sal gehouden wesen te doen. Op poene soo wie contrarie deses dede, dat die sal verbeuren gelijcke boete, ende arbitralijck gecorrigeert sal werden naer gelegentheyt der saken.

Ordonneren ende bevelen voorts, dat niemant hem en sal vervorderen droncken wesende Volck aen te nemen, om die met zijn Schuyte oft Wagen te voeren ofte Rijden.

Ende toe te laten de goede luyden die met eenigen Voer-man of Schipper hetzy om datsij gewaer werden, of oordeelen dat hy droncken is, of dat zijn Paerden, of Wagen, of Schuyte, of het gereetschap daer toe behoorende niet bequaem en oordeelen om mede te Rijden, of Varen, eenen anderen te huyren ende mede te Rijden, of Varen, sonder de selfde Voer-man, Schipper, oft yemant anders ter sake van 't selfde met woorden of wercken te misseggen, of misdoen in eeniger manieren. Op poene van te verbeuren een boete van thien ponden, voorts het Rijden op het Veer, of Varen, voor eenen tijt te werden geinterdicteert, ende daer toe arbitralijck te werden gecorrigeert, soo de gelegentheyt der sake sulcks sal vereysschen.

Ordonneren voorts dat een yegelijck voerende eenigh Volck sulcke voorsichtigheyt sal gebruycken in't Rijden, dat hij sijnen Wagen niet om en werpe, op poene van te verbeuren dertigh ponden munte als voren, ende daer-en-boven arbitralijcken te werden gecorrigeert, sulcks als naer gelegentheyt der saken, sal bevonden worden te

behooren, waer naer eenen yegelijcken dien het eenighsins aengaen magh belast wert hem te reguleren.

Aldus gedaen by mijnen Heeren, Bailliu, ende Mannen voornoemt, ende in kennise des selfdens by my als Secretaris van de Hooge Vyerschare voornoemt, onderteyckent desen dertighsten Julij, in 't Jaer ons Heeren Duysent ses honderd ende acht: Ende onderteeckent

S. Muys

Kennelijk was het ook toen al - in 1608 - nodig het verkeer regels voor te schrijven en ook toen al was het niet eenvoudig de voorschriften te lezen en te begrijpen.

A. Slobbe

1837-1848 ZWIJNDRECHTSE WAARD EEN ONGEZONDE WOONPLAATS?

In 1851 doet de Haagse arts J.W. Schick een onderzoek naar de gezondheidstoestand van alle gemeenten in Zuid-Holland (1). Hij gebruikt daarvoor gegevens over de sterftecijfers uit het provinciaal archief met betrekking tot de jaren 1837-1848. De gemiddelde sterfte in Zuid-Holland is van 1837 tot 1848 1 op 33,7. Dat wil dus zeggen,

dat op elke 33,7 inwoners er 1 persoon per jaar overlijdt. Voor de gemeenten uit de Zwijndrechtse Waard en omgeving zijn de cijfers:

Meerdervoort	1 : 22 tot 23
Groote Lindt	1 : 22 tot 23
Kleine Lindt	1 : 22 tot 23
Heerjansdam	1 : 24 tot 26
Hendrik-Ido-Ambacht	1 : 24 tot 26
Zwijndrecht	1 : 28 tot 30
Ridderkerk	1 : 28 tot 30
Heer Oudelands Ambacht	1 : 32 tot 34
Sandelingen Ambacht	1 : 32 tot 34
Rijsoord	1 : 32 tot 34
Kijfhoek	1 : 34 tot 36

Daarmee is het leven in een aantal (voormalige) gemeenten in de Zwijndrechtse Waard ongezonder dan het leven in Dordrecht, waar een gemiddelde van 1 : 30 tot 32 wordt opgegeven. En dat terwijl het leven in de steden over het algemeen ongezonder is dan op het platteland.

De Zwijndrechtse Waard behoort in die periode tot de ongezondste streken van Zuid-Holland samen met een deel van Voorne, Beijerland en plaatsen langs de rivieren. De sterfte wordt in genoemde periode in verband gebracht met de aanwezigheid van zware kleigrond. Een ligging aan de rivier lijkt ook in de Zwijndrechtse Waard van belang.

De gezondheidsdeskundigen rond 1850 hechten veel waarde aan de samenhang tussen sterfte en plaatselijke omstandigheden. Zij brengen hoge sterfte in verband met slechte riolering, drinkwatervoorziening en volkshuisvesting. Wat de precieze oorzaak is geweest van de relatief grote sterfte en de grote verschillen tussen de gemeenten in de waard zou nader bekeken moeten worden.

drs. W. Hoogerdijk

(1) Geschiedenis van de techniek in Nederland. De wording van een moderne samenleving 1800-1890 II (Zutphen, 1993), blz. 38-39.

BAZAR GRENS

Het is al weer zo'n 20 jaar geleden dat een markante winkel aan de Ringdijk gesloten werd. In het kader van de dijkverzwaring diende de gehele bebouwing langs de Ringdijk te worden gesloopt. Met deze sloop verdwenen enkele van de oudste winkelpanden van Zwijndrecht. Na het Veerplein was de Ringdijk, en dan met name het gedeelte vanaf de Rotterdamsewegstoep tot de omgeving van het Maasplein, de plaats waar veel winkels gevestigd waren. Vele van de panden dateerden van voor 1900. Sommige al van voor 1830, het jaar van de invoering van het kadaster. Eén van de panden was Ringdijk 243. Hierin was Bazar Grëns gevestigd.

De heer Hendrik Grens startte in 1916 een winkel in galanterieën, huishoudelijke artikelen en andere gebruiksvoorwerpen. Voor dit doel kocht hij in september 1916 van L.C. Vliegenthart - van Pelt de panden Ringdijk 243 en 245. Hoewel zijn hart misschien meer bij de schilderkunst lag, hij was een begaafd tekenaar en kunstschilder en als zodanig lid van Pictura te Dordrecht, werd hij uiteindelijk winkelier. Veel tekeningen en schilderijen heeft hij gemaakt, maar slechts

weinige zijn bewaard gebleven. Thans zijn er twee tekeningen in de collectie van de gemeente Zwijndrecht opgenomen.

Hendrik was geboren op 25 april 1886 als zoon van Teunis Bastiaan Grens en Anna Maria Beekman. Zijn vader kwam van Puttershoek en had zich enkele jaren daarvoor gevestigd in de Groote Lindt als metselaar. Op 12 maart 1908 huwde Hendrik met Maria van Breugel. Zij kwam uit Hekelingen en was op 10 januari 1889 geboren.

Na hun huwelijk woonden Hendrik en Maria in het pand Ringdijk A 97 B. Dit pand zou later onderdeel gaan uitmaken van zijn winkel. De heer Immerzeel was toen nog eigenaar van onder andere dit pand.

Het echtpaar kreeg vier kinderen, drie zonen en één dochter. Bij de aangifte van zijn kinderen gaf Hendrik verschillende beroepen op. Bij zijn huwelijk was hij metselaar en werkte toen bij zijn vader. Enkele maanden later, bij de geboorte van zijn zoon Teunis Bastiaan, was hij schilder. Of hij hiermee kunst- of huisschilder bedoelde, is niet bekend. Vermoedelijk bedoelde hij kunstschilder. Reeds op jonge leeftijd tekende hij. Toen hij bij zijn vader werkzaam was, had hij de gewoonte om tijdens de pauze portretten te tekenen van andere werklieden. Later, omstreeks 1910, wil hij van het tekenen zijn beroep maken. Hij tekende voornamelijk portretten. Deze tekeningen trachtte hij huis aan huis te verkopen. Hij ging hiervoor met een bakfiets langs de deur. Deze bezoeken bleven niet alleen beperkt tot Zwijndrecht. Onderweg kreeg hij ook vraag naar huishoudelijke artikelen. Men wist dat hij regelmatig langs kwam en verzocht hem om de goederen mee te brengen. De verkoop hiervan leverde meer op dan de verkoop van zijn schilderijen.

In 1910 gaf hij als beroep reiziger op. Bij de aangifte van zijn dochter Cornelia Maria, op 13 juni 1915, is er voor het eerst sprake van winkelier. Bij de aangifte van zijn jongste zoon Joseph, in 1918, was hij reeds in het bezit van de panden aan de Ringdijk. Het was in deze twee panden dat de winkel 59 jaar gevestigd was.

De panden werden aan beide zijden door een gang of slop belend. De bekendste van deze twee is het Pekelslop. In de diverse aanwezige verkoopakten wordt gesproken van Pekelgang. De gang, of het slop,

aan de andere zijde ontstond in 1895. De eigenaar van de panden, Immerzeel, ruilde grond om het recht van overpad vast te leggen met zijn buurman Johannes de Mol. Tevens kreeg het slop aan beide zijden, dit is boven- en onderdijks, een poort, welke alleen bestemd was voor de bewoners van de panden.

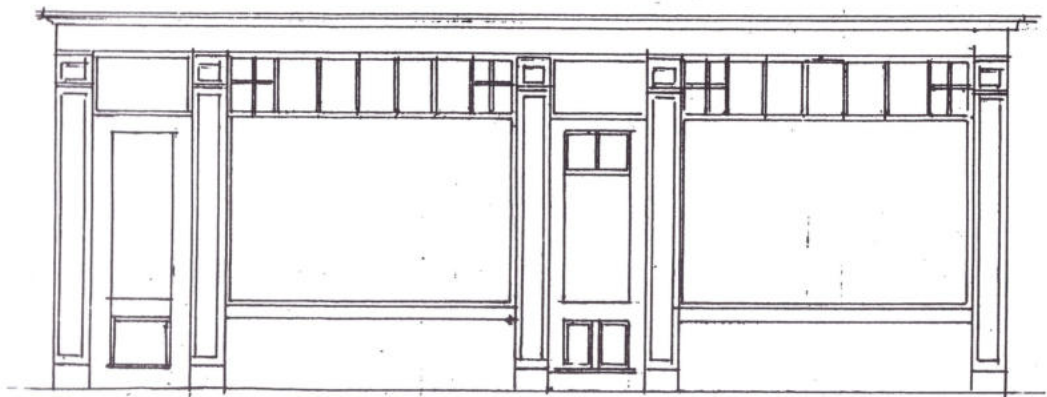
De winkelpanden dateerden van 1880. De toenmalige eigenaar was G.M.C. Immerzeel, schilder te Zwijndrecht. Hij had in 1872 twee panden gekocht van de heer Hendrik Bremekamp, grutter te Dordrecht. Deze had op zijn beurt de panden in 1859 gekocht van de erven van Pieterella van der Veer. Hoe en wanneer zij de panden in eigendom had verkregen, is niet bekend. Vast staat dat zij reeds in 1832 eigenaresse was. In dat jaar laat zij haar testament opmaken waarin de panden reeds genoemd worden.

Als de heer Immerzeel in 1872 de panden koopt, is er sprake van een huis genummerd A07, 97a, 97b en 97c.

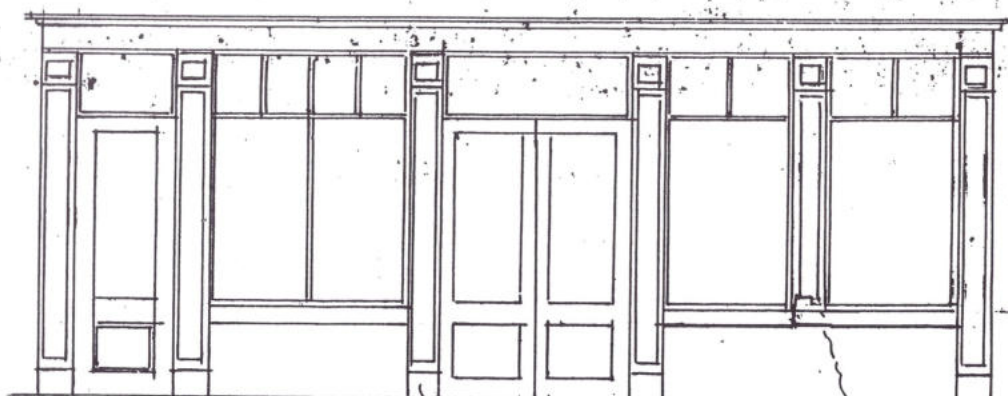
In 1880 kreeg hij toestemming om beide panden te slopen en op de fundamenteën nieuwe panden te bouwen. De panden werden langs de dijk gebouwd met een lengte van 8,28 meter. De breedte, haaks hierop was 15,11 meter. Hierlangs lag het reeds eerder genoemde Pekelslop. Het zijn deze panden die hij in 1908 verkocht aan L.P. Vliegenthart - van Pelt. Zij was de weduwe van Dirk Vliegenthart. In 1916 kocht Hendrik Grens de panden en vestigde er zijn winkel. Hij woonde toen reeds in een van de panden. Bij de verkoop van de panden in 1859 zijn deze verhuurd. Bij de koop en verkoop in 1872 staat niet vermeld in welke hoedanigheid de huizen in gebruik zijn. Tot aan de verkoop in 1916 is niet geheel duidelijk welke bestemming de panden gehad hebben. Er is slechts sprake van schilderswerkplaats. Uit overlevering is eveneens bekend dat de heer Immerzeel een winkel in schildersspullen in één der panden had. Wellicht vormde deze winkel de basis van waaruit Hendrik gaat werken. Uit het bevolkingsregister blijkt in ieder geval dat Hendrik bij zijn huwelijk (1908) in een van de panden gaat wonen. Vermoedelijk zijn de andere panden ook verhuurd. Hoewel er altijd sprake is van twee panden, zijn het er voor het kadaster vier. De reden was dat een pand verdeeld was in drie woningen. Bij de verkoop in 1916 wordt gemeld: B 1795 zijnde huis

Plan van Wijziging der ~~Winkelruimte~~
 van het pand Ringdijk 243
 Ten behoeve van den heer H. Grens.
 sch. 1:50

Gewijzigd.

Bestaand

→ deze stijl verplaatsen

→ deze stijl wegnemen

wijzigingsplan

en erf, B 1904 eveneens huis en erf, B1905 huis en werkplaats en tenslotte B 1906 een huis.

In 1916 diende Hendrik een verzoek in om de winkel te mogen verbouwen. Het is niet duidelijk of dit verzoek gehonoreerd werd.

In 1920 diende hij wederom een verzoek in voor een bouwvergunning. Ditmaal wilde hij de winkelpui aanpassen. Hiervoor werd toestemming verleend. Bij deze aanvraag zat ook zijn oude verzoek voor verbouw van de winkel. Aan het eind van hetzelfde jaar diende hij weer een verzoek in, nu voor de aanpassing van de woningen boven de winkel. Hij wenste deze woningen te verbouwen tot één woning. Ook hiervoor werd toestemming verleend. Uit de bijgevoegde tekeningen blijkt dat de winkel dan reeds verbouwd is.

Na deze verbouwingen ontstond de winkel en de woning zoals velen zich die nu nog herinneren.

Na de oorlog richt Hendrik samen met zijn jongste zoon Joseph een vennootschap op onder de naam Bazar H. Grens en Zoon. Doel van de vennootschap is een kleinhandel in luxe huishoudelijke artikelen, bijoutherieën en galanterieën. De hiervoor opgerichte vennootschap dateert van 1 maart 1947. Reeds op 20 mei 1949 neemt zoon Joseph de winkel van zijn vader over, niet de panden. Hij zal de winkel tot aan de sluiting in april 1975 zelfstandig voortzetten. Als hij zijn vader uitkoopt, wordt de naam Bazar Grens. Ook het assortiment werd aangepast. Reeds kort voor de Tweede Wereldoorlog was hier een start mee gemaakt, door speelgoed te gaan verkopen. De panden neemt hij in 1958 van zijn vader over. Joseph was al in zijn jeugd werkzaam in de winkel van zijn vader.

Mede door zijn ligging, nabij het Veerplein, en zijn lange bestaanstijd is de winkel voor veel inwoners een begrip geweest. Vele Zwijndrechtse huisvrouwen kochten hun huishoudelijke gebruiksvoorwerpen bij Grens. "Grens" was een begrip. Voor men naar Dordrecht ging, ging men bij Grens kijken of kopen. Ook bij de jeugd was de winkel bekend. Men kon er allerlei speelgoed kopen. Menig kinderhart ging sneller kloppen indien men voor de etalage naar het speelgoed stond te kijken. Tijdens de jaren van zijn bestaan waren er twee etalages ingericht. Eén altijd vol met huishoudelijke gebruiksvoorwerpen, serviesgoed en dergelijke. In de andere etalage stonden snuisterijen en later het speelgoed en de schoolartikelen uitgestald. Tussen deze twee etalages bevond zich de ingang. Achterin de winkel was links een toonbank met kassa. Voordat men hier kwam, ging men links langs een groot vertrek, vermoedelijk een woonkamer van één der panden. Hierin was ook één der twee etalages ondergebracht. Aan de andere zijde, direct rechts achter de ingang, bevond zich een kast met glazen schuifwanden. Hierin stond het duurere speelgoed: treinen en dinky toys. Daarna volgde een toonbank met diverse spullen. Aan het eind van deze toonbank kon men doorlopen naar aan achtergelegen vertrek waar de kassa stond. Ging men dit vertrek niet in, dan kon men rechts om de toonbank heenlopen. Er was dan links weer een toonbank met erboven diverse

Winkelinterieur

planken waar de koopwaar op uitgesteld stond. Men kon dan teruglopen langs de toonbank tot voorin de winkel en kwam dan achter de andere etalage uit. Zeker bij kinderen een geliefd plekje. Men kon dan vanaf de andere zijde in de glazen kast met speelgoed kijken. Voor de vrouwen waren achterin de winkel tegenover de kassa veel huishoudelijke artikelen opgesteld. Het serviesgoed stond direct na binnenkomst links in de ruimte achter de etalage.

De familie Grens woonde zelf in de andere vertrekken, boven de winkel. Aan de onderdijk was nog een opslagplaats, die zich onder de winkel bevond. De ingang naar het woongedeelte was via de winkel of via een aparte ingang in het Pekelslop.

De dijkverhoging stelde Joseph Grens voor het probleem wat te doen. De winkel moest van zijn oude, vertrouwde plek verdwijnen.

Hij stond voor de keuze om de winkel in één van de andere winkelcentra voort te zetten of te stoppen. Hierbij speelde zijn leeftijd een rol; hij naderde de 60. Vestiging elders betekende nieuwe investeringen en waarschijnlijk een geheel nieuwe opzet als winkel. Hij was al lang niet meer de enige die speelgoed verkocht. Voor huishoudelijke artikelen was men voor de oorlog aangewezen op enkele winkels in Zwijndrecht of men ging naar Dordrecht. Men kon met de pont overvaren en in de stad de benodigde artikelen kopen. Hier waren grote warenhuizen gevestigd met een breder assortiment en zij waren goedkoper. Maar de overtocht vormde toch een belemmering. Even gauw iets halen was er dan niet bij, gezien de reistijd. Daarbij kwamen bovendien de kosten voor de overtocht. Zodoende had de Bazar, of Grens zoals de winkel in de volksmond werd genoemd, lange tijd bestaansrecht. Tevens was het de vraag waar te vestigen? In het nieuwe winkelcentrum Walburg of elders? Ook was er geen opvolger voor de winkel. Uiteindelijk besloot hij tot onteigening en geen vestiging elders. Na 59 jaar kwam er zodoende een einde aan een winkel die voor vele oudere inwoners van Zwijndrecht een begrip was en in hun gedachten nog voortleeft.

Kees Popijus

CHRISTELIJKE GEMENGDE ZANGVERENIGING

„DE LOFZANG”

Hendrik-Ido-Ambacht

Slot

Zowel de dirigent als de voorzitter hadden geen andere avond beschikbaar en men was tevens van mening dat deze verandering een schadelijke invloed zou hebben op het ledenbestand, dat inmiddels was gestegen naar 71 en dat nog wel in een tijd, dat vele koren hun activiteiten hadden moeten staken.

Door deze ledenaanwas ontstond echter ook een probleem. De repetitieruimte werd wel wat klein en er moest dan ook zoveel mogelijk overtollig materiaal daaruit verwijderd worden.

Jaarvergaderingen hadden in die tijd altijd een feestelijk karakter en ook nu nog, maar door de distributieregelingen werd dat steeds moeilijker. Toch zag men kans 65 snoepbonnen bijeen te brengen en die te besteden aan koeken en bonbons in de kruidenierswinkel van Joh.van Rietschoten aan de Veersedijk, de "hofleverancier" van het koor.

Het geplande voorjaarsconcert werd gehouden in Puttershoek met het koor "Asaf" uit diezelfde plaats, maar de grote vraag was: "Hoe kom je daar?" Veel fietsen en auto's waren er niet meer en lopen was te ver. Het verhaal gaat nu, dat het toenmalige lid, de heer A. Bax, voor zijn bedrijf nog een vrachtwagen tot zijn beschikking had en dat daarmee, elkaar vasthoudend onder het zeil in de laadbak, naar het z.g. Puttershoekse veer is gereden. Daar kon men in groepjes met een bootje de Oude Maas oversteken. Er stond toen nogal wat wind en het bootje danste op de golven, wat vooral bij de dames de zenuwen door de keel deed gieren. Het was Nees Valster, die bij elke duik van het bootje, uitriep: "Help, o help! We zinken bij het wrak!" Dit naar aanleiding van een lied, dat was ingestudeerd en waarvan de titel luidde "Het wrak" en handelde over een schip dat vergaan was.

Er deden zich ook gebeurtenissen van andere aard voor. In mei 1943 heerste tijdens de ledenvergadering een bedrukte stemming en men overwoog met zingen te stoppen. Wat was er aan de hand?

Op 29 april werd door de bezetter de terugvordering in krijgsgevangenschap bekend gemaakt van alle militairen, zowel dienstplichtig als reservepersoneel. Zij waren hieruit ontslagen na beëindiging van de krijgsverrichtingen in Nederland. Zij dienden zich nu vrijwillig te melden in Amersfoort voor transport naar Duitsland, o.a. ook de voorzitter, de heer Van Es en met hem vele oud-militairen. De Nederlandse regering in Londen verbood via radio Oranje deze regeling, omdat men zich nooit vrijwillig in krijgsgevangenschap mocht begeven.

Tien dagen later nam het bestuur, waarbij ook nog aanwezig de heer Van Es, het besluit om door te gaan met zingen en de maatregel te negeren. Verschillende leden van het koor waren al in Duitsland tewerk gesteld, waaronder P. Bijkerk. Hij was wel lid gebleven en vanuit Duitsland gaf hij, door geld over te maken, de eerste aanzet voor het instellen van een pianofonds, omdat de in het bezit zijnde piano na de oorlog zeker vernieuwd moest worden.

Wilde men in die tijd een uitvoering geven, dan moest de kerk verduisterd worden en bijna alle koren hadden problemen met het reizen.

Men zocht de oplossing dan ook meer in eigen kring en binnen de eigen gemeente en gebruikte het zingen meer als afleiding.

Binnen het eigen koor vormde men een mannenkoor of verzocht de heer Hogeweg, hoofd van de Christelijke school in de Steenplaats, op te treden met zijn kinderkoor, samengesteld uit kinderen van de hoogste klassen en liet als organist optreden de heer Andr. van Essen.

Ondanks alles bleef het aantal leden stijgen en dat bedroeg in maart '43 al 95. De repetities werden door iedereen trouw bezocht, ondanks het feit dat het soms aardedonker was, vliegtuigen boven je hoofd ronkten en je bij het licht van zoeklichten huiswaarts moest keren. Ook voor de dirigent viel het niet mee om onder deze omstandigheden elke maandagavond naar Ambacht te komen, z'n gezin in Barendrecht achterlatend, en dan weer terug te gaan.

Het waren geen leuke tijden, maar het koor hield de moed erin en bleef

Wel begon men in de herfst van dat jaar met het instuderen van de "Makkabeën" van G. Vijgeboom, joods componist, een stuk, dat de strijd vertolkt van het Joodse volk tegen het bezetters. Het mocht tijdens de bezetting niet uitgevoerd worden, maar dit gebeurde wel op Tweede Kerstdag 1945 in een stampvolle Pauluskerk.

Waaraan gaf steeds reeds zestig jaar,
De Protestantsche jeugd,
Gesteund door somm'ge ouderen,
Hun stem, voor zang en vreugd?
Aan „Onze Lofzang” was dat toch?
We noemen ’t kort: „De Zang”!
En als dat woord slechts wordt
 gehoord,
Dan komen wij op gang (bis).

Ons werk is dan ook reuze fijn,
En daarom doen we ’t saam.
Het is dan ook geen wonder, dat
We reeds zoo lang bestaan.
Want wat is zingen toch een feest,
Waarvoor men wordt verrijkt,
En in de Christelijke geest
Het leven wordt geijkt. (bis)

Zoo ging de tijd en zestig jaar,
Zongen wij blij en frisch.
Tot eer van Hem, Die haar ons gaf,
En eeuwig vreugde is.
Och, Heere, zegen Gij ons werk,
Geef Gij ons kracht er voor.
Tot grootheid van Uw heilige Naam
En opbloeï van ons koor. (bis)

Het aantal leden bleef groeien; gesproken wordt zelfs van 108, waarbij niet waren meegerekend die leden die zo eens per jaar eens langs kwamen. Gedurende de hongerwinter lagen alle activiteiten door spertijd en gebrek aan licht stil. Men hield toen contact met elkaar door bezoeken af te leggen of te corresponderen.

16

Toch had de bevrijding voor het koor een negatieve kant. Vele activiteiten hadden stilgelegen en kwamen weer tot leven. Het was ook de tijd van de wederopbouw; men had het druk met werken en daardoor bleef er weinig tijd over voor andere dingen. Tijd die men dus in de oorlog wel had.

Het aantal leden liep daardoor terug. In november 1945 waren er nog maar 68 personen lid, maar doorgaan deed men en elke gelegenheid werd aangegrepen om naar buiten te treden en bekendheid te krijgen. Een heel belangrijk punt voor elke vereniging.

De viering van het 60-jarig bestaan werd groots opgezet met een herdenkingsavond op 12 september 1945 waarvoor o.a. de Bond en vertegenwoordigers van "genabuurde" verenigingen werden uitgenodigd. Een jubileumconcert op 2e Kerstdag met o.a. medewerking van de jongenssopraan Henk Buck uit Dordrecht (kosten f1,50) en een orkestje bij het uitvoeren van het reeds eerder gememoreerde zangstuk "De Makkabeën" en tenslotte een feestelijke jaarvergadering voor de leden. Het concert bleek een groot succes, uitgevoerd tijdens broeikas-temperaturen in de kerk, zodat men besloot dit nog eens elders te herhalen ofschoon men dit een "onbesuisd plan vond dat ons naar het hoofd was geslagen" aldus de notulen.

Men overwoog ook het opnemen van een grammofoonplaat. Bij dit idee alleen al, aldus de geschiedschrijving, raakten enkele leden in extase, want in hun verbeelding zagen zij reeds mensen hun radiotoestel aanzetten om vanuit Hilversum dat en dat mooie nummer van de bekende zangvereniging De Lofzang te horen.

Men nam ook weer deel aan uitvoeringen en concoursen, maar desondanks liep de belangstelling bij de leden terug. Het bestuur besloot enkele maatregelen te nemen om het verzuim in te perken. Men liep bij aanvang van de repetities een presentielijst tekenen omdat men van mening was, dat hierdoor minder trouwe leden ervan doordrongen werden, dat op hun aan- of afwezigheid werd gelet. Ook besloot men de leden, die meer dan tweemaal verzuimden, niet toe te laten tot een concours. Meer kon men er niet aan doen dacht men, omdat men wist, dat bij het gehele Nederlandse volk een verslapping en gezapenheid was opgetreden, wat zich nu ook bij De Lofzang openbaarde.

Deze terugloop van leden vroeg ook extra aandacht voor de financiële kant van de zaak. Men besloot de contributie te verhogen naar 25 cent per week, wekelijks te innen omdat voor velen 1 gulden per maand bezwaarlijk was en de verhuurprijs van de piano te stellen op 75 cent per avond. Het was niet alleen de teruggang van leden (in 1947 waren er nog maar 60), maar ook de geringe belangstelling bij uitvoeringen, die zorgen baarde. Men had halfvolle kerken en op 13 februari 1946 in de Gereformeerde Kerk in Rijsoord trad men op voor een bijna lege kerk.

Het kon niet anders of dit vond zijn weerslag op de prestaties van het koor. Bij deelname aan een concours in Dordrecht behaalde men dan ook een teleurstellende 2e prijs in de 2e afdeling.

Geslaagd was wel de georganiseerde busreis naar Rhenen en de Pyramide van Austerlitz in plaats van het gebruikelijke jaarfeest met consumpties, samenspraken en voordrachten, dat men in die tijd hield in het E.H.B.O.-gebouw aan de Ambachtse Steeg.

Men bleef echter het geloof in eigen kunnen houden en in 1947 werden dan ook de prestaties beter. In Dordrecht behaalde men een 1e prijs in de Ere-afdeling met 321 punten en tijdens een concours in Zeist op 21 juli wist men weer een 1e prijs te behalen met 347 punten in de hoogste afdeling. In september 1947 ontving het bestuur een verzoek van de kerkeraad van de Gereformeerde Kerk wat inhield, dat zij het op zeer hoge prijs zouden stellen als het koor geen repetities meer zou houden in de consistorie van de Pauluskerk. Ze hadden zelf al voor een andere lokatie gezorgd en wel het schaftlokaal van Jonker en Stans aan de Veerweg. De eerste conclusie was, dat dit zeer nadelig zou zijn voor het koor i.v.m. de ongunstige ligging en bovendien hield dit een huurprijsverhoging in van f 1,-- naar f 2,50 per week. E.e.a. zou voorgelegd worden aan de leden in de komende ledenvergadering omdat men alweer kampte met een kastekort.

Om dit op te lossen werden allerlei plannen ontwikkeld zoals de verkoop van steunbonnen, het organiseren van een bazar en zelfs werd voorgesteld de aanschaf van "Psalm 84" door de leden zelf te laten bekostigen. Ook besloot men door te gaan met het inzamelen van oud papier en men verwierp het plan om te gaan verhuizen. Men bleef in de kerk.

In die 50-er jaren vonden nog wel regelmatig uitvoeringen plaats met andere koren, maar moest men besluiten niet naar concoursen te gaan vanwege de slechte bezetting. In 1951 deed zich zelfs het zeldzame feit voor, dat men geen voldoende bezetting bij de dames had. Het aantal leden nam maar niet toe ondanks een intensieve werfaktie tijdens huisbezoeken aan oud-leden en anderen.

Het kastekort nam toe en weer moest men de kontributie verhogen.

In november 1954 mocht van de kerkeraad de wekelijkse repetitie niet meer in de consistorie worden gehouden. Reden: het primaire kerkewerk op de maandagavond kwam in de verdrukking. Men moest uitwijken naar de voor afbraak bestemde school aan de Kerkstraat. Wanneer precies en waarom op het oude nest is teruggekeerd, is niet bekend, maar in februari 1958 werd weer in diezelfde consistorie gerepeteerd en vond daar de ledenvergadering plaats waarbij 30 leden aanwezig waren.

Voor het 75-jarig bestaan werd een concert gegeven met het dubbelkwartet van Piet van Egmond in plaats van het blindenkoor Bartimeüs dat niet kon komen.

Hiervoor hadden de leden als kasversterking 10 cent per week meer betaald dan de vastgestelde kontributie. Later heeft men deze

De Lofzang in de vijftiger jaren

De Lofzang bij het 80-jarig bestaan

verhoging niet teruggedraaid, maar aangewend om in de pauze een kopje koffie te kunnen schenken. De koffie werd door drie leden thuis gezet en in thermoskannen meegebracht. Toen na geruime tijd niemand meer daartoe bereid was, heeft men een koffiezetapparaat aangeschaft.

Ook de piano was aan een opknapbeurt toe, want deze had veel geleden door de vochtigheid in die oude school aan de Kerkstraat. Zo erg zelfs, dat snaren verroest waren en dit moeilijkheden opleverde met het stemmen. Men stond dus voor de keuze deze piano op te knappen of om te ruilen tegen een nieuwe. Uiteindelijk werd besloten over te gaan tot het kopen van een nieuwe, waarvoor f 1.000,-- werd uitgetrokken.

Een bijzonder jubileum werd in 1962 gevierd. De dirigent, de heer Van Helden, was toen 40 jaar koordirigent. Dit feit werd gevierd met alle koren van de dirigent in een zaal te Barendrecht. Hij werd hierbij onderscheiden met de eremedaille in goud van de Orde van Oranje Nassau.

Zo verstreken de jaren in de overtuiging, dat je een doel moest hebben om naar toe te werken en men breidde de activiteiten uit door te gaan

zingen in kerkdiensten, in zieken- en bejaardenhuizen naast het gebruikelijke werk zoals uitvoeringen/concerten van allerlei aard en het gaan naar concoursen. Hiervoor werden allerlei medewerkers aangetrokken zoals Tony Janus Rebel, Piet van Egmond, een jongenskoor uit Goes en John Woodhouse.

Men hield problemen met de bezetting, de kas bleek niet altijd goed gevuld, dan weer vond men de koffiepauze te lang en regelmatig werd te laat begonnen bij de repetitie. Ook vond men, dat voor de koffie een "eenheidskoppie" moest worden aangeschaft, omdat er leden waren die altijd uit het grootste kopje dronken ook al was dat niet van henzelf. In mei 1972 gaf de heer Van Helden te kennen met de directie te willen stoppen en ontstond er een nieuw probleem.

Zijn laatste concert werd het Kerstconcert op 13 december 1972, nadat hij 42 jaar dirigent van De Lofzang was geweest en 50 jaar koordirigent. Hij had het in die tijd gepresteerd 25 jaar lang door weer en wind op de fiets van Barendrecht te komen en 's avonds laat weer terug te gaan. Later kwam hij op een "solexje" en weer later met de trein naar Zwijndrecht waar hij met de auto door de voorzitter werd meegenomen naar Ambacht en weer teruggebracht naar het station. Gedurende de laatste jaren werd hij na afloop door één van de leden met de auto naar huis gebracht. Voor dit alles, maar vooral door zijn enorme inzet voor het koor, werd hij tot ere-dirigent benoemd.

De vereniging kon gelukkig vrij snel een nieuwe dirigent benoemen. Op 8 januari 1973 nam de heer Brinkhorst de muzikale leiding van De Lofzang op zich. De repetitie-avond werd verzet naar dinsdag omdat hij op maandag niet beschikbaar was.

Er veranderde wel het een en ander, meestal ten goede van het koor. De prestaties gingen dan ook gestaag omhoog, mede door de enorme werklust en doorzettingsvermogen van deze jonge musicus, maar hij zette zich ook volledig in op organisatorisch gebied.

Bij zijn eerste grote optreden naar buiten stelde hij een klein orkestje samen voor de begeleiding, schreef een stukje voor plaatsing in de dagbladen en ontwierp een raambiljet.

Bij uitvoeringen kwam een podium zodat iedereen goed kon staan en zitten en men beraadde zich op andere koorkleding. De koorleden kregen een andere plaatsing en er moesten minder muziekstukken in

de koormappen worden opgeborgen om minder te moeten zoeken, nieuwe nummers in vreemde taal moesten worden vertaald.

Eén ding wilde hij liever niet, naar concoursen, maar hieraan werd toch een enkele maal deelgenomen.

Eind 1974 gingen er geruchten, dat er w.s. naar een andere repetitieruimte moest worden gezocht i.v.m. plannen voor de verbouwing van dat gedeelte van de Pauluskerk tot een jeugdhuis, maar die werden vier jaar later pas gerealiseerd.

In 1975 werd druk gerepeteerd voor het eerst grote concert o.l.v. de heer Brinkhorst, dat werd gehouden op 10 maart 1976 met medewerking van een orkestje en solistisch optreden van o.a. Hanneke Kaasschieter, Jouke Krediet en Henk Buck. Dit optreden werd een succes.

De dirigent stelde daarna een andere repertoirekeuze voor, maar wilde eerst in een enquête van de leden weten wat zij wilden, zoals b.v. optreden in kerkdiensten, zingen in zieken- en bejaardenhuizen, concerten, concoursen of wat dan ook. Zijn voorstel werd wel geaccepteerd, maar men wilde toch op blijven treden in kerken, zieken- en bejaardenhuizen. Een gedeelte van de repetities moest dan besteed worden aan wat eenvoudiger nummers om die bij die gelegenheden te kunnen zingen. Door de voorzitter werden deze muziknummers betiteld als het z.g. "fruitmandgenre". Het aantal leden bedroeg toen 56.

In 1978 moest men wegens de verbouwing van de Pauluskerk tijdelijk verhuizen naar de aula van de P.J.Plaisier-M.A.V.O. De bouwplannen in ogenschouw nemende, vroeg men zich af of de nieuw te bouwen lokalen wel voor het koor geschikt zouden zijn. Toen bovendien de werkzaamheden door vorst nog werden vertraagd, ging men op zoek naar een andere lokatie.

Men vond die in de Vrije Evangelische Kerk aan de P.C. Hooftsingel, maar dan moest de repetitie-avond worden verzet naar de woensdag. Hiermee gingen de leden accoord.

In die tijd vierde men het feit dat 4 koorleden door de Bond werden onderscheiden vanwege hun 35-jarig lidmaatschap.

Prachtige concerten werden georganiseerd en uitgevoerd. Het jubileumconcert bij het 90-jarig bestaan werd een goed voorbeeld van

"koorcultuur" genoemd en het voorjaarsconcert op 20 maart 1976 werd zeer professioneel uitgevoerd. Hieruit bleek, dat een niet al te groot koor toch belangwekkende werken kan instuderen met enorme inzet van de koorleden en onder bezielende leiding van een gedreven dirigent die een koor naar grote hoogte kan brengen.

Een andere hoogtepunt was het Passieconcert op 20 maart 1980, waarin o.a. werden uitgevoerd "De zeven kruiswoorden" van Haydn en het slotkoor uit de "Johannes Passion" van Bach. Voor begeleiding op orgel of piano werd meestal gebruik gemaakt van de diensten van Geert Ouweneel en soms ook trad als soliste op het eigen koorlid, de sopraan Marie van Es-Verzijl.

Veel werd ook samengewerkt met andere koren uit de regio, o.a. ook het Christelijk Mannenkoor Excelsior o.l.v. de heer Andries Noordegraaf, een geboren Ambachter.

Uitnodigingen om deel te nemen aan allerlei evenementen werden gretig geaccepteerd en in september 1982 presenteerde het koor zich in historische kledij tijdens een "kooravond" naar aanleiding van het 650-jarig bestaan van de gemeente H.I.Ambacht.

In 1983 werd niet naar buiten opgetreden, wat niet wilde zeggen, dat er niet gewerkt werd. Men concentreerde zich geheel en al op het 100-jarig jubileum in 1984, waarvoor ontzettend veel werk verzet moest worden.

Er werden diverse commissies samengesteld om een en ander te gaan voorbereiden, want men wilde dit eeuwfeest groots vieren. Akties werden gevoerd om hiervoor het benodigde geld bijeen te brengen en op 31 maart 1984 vond een jubileumconcert plaats in de Open Hofkerk, waaraan o.a. de sopraan Leonie Schoon en de tenor Henk Kreukniet, beiden woonachtig in H.I.Ambacht, meewerkten. Het koor presenteerde zich die avond, die in het teken stond van de Jozef Haydn-herdenking, in speciaal voor dit jubileum aangeschafte koorkleding.

Huis aan huis werden zo'n 7000 jubileumboekjes verspreid en de receptie en het feestconcert voor genodigden en oud-leden kreeg zijn beslag op zaterdag 3 november 1984, eveneens in de Open Hofkerk.

Tijdens de 's middags gehouden receptie verblijdde burgemeester ing. J. Hof voorzitter Wim van Es met de zilveren eremedaille verbonden

aan de Orde van Oranje Nassau, die werd toegekend omdat hij vanaf 1942 voorzitter van de vereniging was.

Een tweede onderscheiding werd uitgereikt aan het jubilerende koor zelf, dat door de Koninklijke Christelijke Zangersbond werd onderscheiden met een bronzen plaquette.

De heer P. Bijkerk werd wegens zijn 50-jarig lidmaatschap benoemd tot ere-lid en ontving een Delfts blauw wandbord. De heer Van Es werd tot erevoorzitter benoemd, maar hij zou tot de bestuursverkiezing in maart 1985 zijn functie blijven waarnemen. Na 43 jaar legde hij de voorzittershamer neer en in zijn plaats werd benoemd de heer Ad Wilschut, tot dan 2e voorzitter. Door de dirigent werd een embleem ontworpen en dit siert nog steeds het briefpapierhoofd.

Men was hard toe aan een nieuwe piano. Aanschaf daarvan zou plaatsvinden als men weer in de eigen repetitieruimte was teruggekeerd. Door verbouwing van de Vrije Evangelische Kerk (Maranatha-kerk) had men tijdelijk moeten uitwijken naar een andere ruimte en deze had men gevonden in de Regenboogschool.

Zoals reeds vele jaren bleef de koorbezetting en meer evenwicht tussen de partijen onderling alle aandacht opeisen. Men vroeg zich zelfs af of men terug moest naar het zingen van eenvoudiger liederen om weer leden te winnen. Dit was een mogelijkheid, maar men realiseerde zich tevens, dat dit ook wel eens tot ledenverlies zou kunnen leiden. Men besloot dan ook op dezelfde voet door te gaan, hetgeen gezien de repertoirekeuze en handhaving van het reeds bereikte niveau, zeer veel van koor en dirigent vergde. Door mond tot mond reclame (niet te verwarren met mond op mond beademing, aldus de notulist) zou men trachten meer leden en dan vooral jongeren aan te trekken, maar ook via oproepen in de regiobladen en door middel van open repetities. Binnen het ruim 65 leden tellende koor was inmiddels vergrijzing en verlies aan stemkwaliteit opgetreden, omdat veel ouderen lid waren. Dit bleek ook uit de vele huldigingen die elk jaar plaatsvonden naar aanleiding van 25- tot en met 50-jarige lidmaatschappen en een gehouden onderzoek naar de leeftijdsopbouw in 1991. Toen bleek, dat van de 58 leden er zo'n 90% ouder dan vijftig waren en negen ouder dan 71. Desondanks ontbrak het bij De Lofzang niet aan enthousiasme en goede ideeën.

Men ging op 19 maart 1988 een nieuwe krachtproef aan met de uitvoering van de Lucas Passion, wat getuigde van moed en durf.

Dit was tevens een primeur voor H.I.Ambacht, want nog niet eerder was daar een volledige Passion gezongen. Het was een lang gekoesterde wens van de dirigent, maar hierbij mag ook niet worden onderschat de enorme organisatie die daarvoor nodig was, met als extra zorg de financiën. Iedereen hielp mee inkomsten te verkrijgen uit o.a. inzameling van oud papier, deelname aan braderieën, verkoop in het "winkeltje", de "bus", verenigingsloterij, verhuur van piano en podium, zegelakties enz.

Met de voorbereidingen was al in 1987 begonnen, maar men had eer van z'n werk. Het werd een bijzonder concert, waarbij een accuraat volgend orkest, een oplettend koor en een inspirerende dirigent, samen met solisten, borg stonden voor een muzikaal genot voor de vele aanwezigen. Voor deze uitvoering kende het College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland De Lofzang een stimuleringsprijs toe.

De Lofzang bij het 100-jarig bestaan

Tot op de dag van vandaag blijft het koor hard repeteren onder leiding van haar dirigent, de heer Brinkhorst, die reeds 24 jaar aan het koor verbonden is.

Het koor zingt de laatste jaren op uitnodiging tijdens gewone of bijzondere kerkdiensten, in zieken- of bejaardenhuizen of bij bijzondere evenementen.

Zelf organiseert men een voor- of najaarsconcert waarvan het 105- en 110-jarig bestaan hoogtepunten waren.

Het 105-jarig bestaan werd gevierd met een concert waarin werden uitgevoerd werken van Schubert, Mendelssohn en Grieg. Aan het 110-jarig bestaan werd meegewerkt door het dameskoor en de muziekgroep van Groot Schuilenburg, een tehuis voor geestelijk gehandicapten, uit Apeldoorn.

Als versterking van leden uitblijft zal het koor op de duur worden beperkt in haar repertoirekeuze en zal hun grote wens, het zingen van de volledige Jahreszeiten, niet in vervulling kunnen gaan.

De Lofzang heeft een rijke, maar ook bewogen historie achter de rug, maar zal, ondanks de verminderde belangstelling voor koorzang, zich best weten te handhaven.

Jan Smit

CHR. GEMENGDE ZANGVERENIGING „DE LOFZANG”

H. I. Ambacht

-

Opgericht 31 augustus 1884

Eén in geest en streven,

dhr. P. Wilschut

VERLEDEN EN HEDEN

dhr. D. Wilschut

dhr. W. van Es

dhr. Th. van Helden

dhr. H. Brinkhorst

BRONVERMELDING:

100 jaar Gereformeerde Kerk van P.J. Horsman - Jubileumuitgave De Lofzang n.a.v. het 100-jarig bestaan. - Interview uit dagbladen. - Notulen en ander ter beschikking gesteld materiaal van de vereniging.

DE KLAPWAKER VAN DE VOORLINDT

Bij de indeling der huizen naar wijk en nummer van de gemeente Zwijndrecht, in 1989 en 1902, werd de wijk D de buurtschap Voor Lindt genoemd.

De Voor Lindt begon bij de grens met Meerdervoort. Deze grens werd gevormd door de Uilenvliet, die de Lindtse benedendijk bereikte ongeveer waar later de kruidenierswinkel van Valk zich bevond. Dit pand had huisnummer 1 en hier stond ook de grenspaal. De Voor Lindt eindigde bij de Develweg.

Omdat de bewoners van de Voor Lindt zich in 1777 niet veilig voelden en andere gemeenten in de omgeving hiertegen al maatregelen hadden genomen, vroegen zij aan de overheid van de Groote Lindt een klapwaker aan te stellen.

Waar de bewoners van de Voor Lindt zich zorgen om maakten, wordt niet vermeld. In de tijd dat deze gebeurtenis zich afspeelt, had de schout, afhankelijk van de grootte van de gemeente, één of meer dienaars van justitie tot zijn beschikking om de orde te handhaven of ongewenste personen te weren. Bij grote ongeregelde heden of doodslag kon de schout een beroep doen op de baljuw en zijn dienaars, of zelfs de hulp van soldaten inroepen, zoals blijkt uit akten in het Oud Rechterlijk Archief.

Hoe op democratische wijze aan het verzoek gehoor werd gegeven, vermelden de volgende akten.

Aan den Ed.Agtb.Geregte van de Grote Lint.

Geven eerbiedig te kennen; de Ondergeteikende Eigenaars of Bewoners van Enige Huizen en Erven staande en gelegen in de Grote Lint, ofte wel in dat gedeelte, doorgaans genaamt den Voor Lint, zijn aanvang nemende met het Huis, bewoont door Joost de Weert, en Eindigende aan het Huis van de Wed. Corns van Leeuwaarden dat zij vertrouwende het van de Uiterste Nootzakelijkheid te wezen dat er in navolging van verscheiden omleggende Plaatsen ten Einde zo veel

mogelijk onheilen voor te komen een Klapwaker ten gemenen nutten en lasten werde aangesteld, aan hem een behoorlike Instructie gegeven en deszelfs betaling geschikt, zo en indien voegen als Best en Voegtzaamst bevonden zal werden.

Weshalven de vrijheit nemen hun te keren tot UWEd: Agtb: met verzoek dat UWEd: Agtb: met betrekking tot gemelt gedeelte van het Dorp zodanig een bekwaam Persoon tot Klapwaker gelieven aan te stellen daar aan te geven zulke Instructie en deszelfs betaling te regelen, alles in voegen UWEd: Agtb: zullen vinden en oordelen te behoren (ondert:) Twelk doende was get: dit merk + is gestelt bij Paulus Houtemolen die zeide niet te kunnen schrijven.

Dit merk + is gestelt bij Jan de Quaasteniet die zeide niet te kunnen schrijven.

Dit merk werd ook gesteld door de wed.Kors van Pelt, Jan Hendk Zoon, Eeuwout Hoffman, Willem Kool, Adrianus Groenendijk, Pieter Dekker, Pieter van der Giessen, Magiel Kool, Janis Visser, Cornelis de Ronde, Kors van Pelt, Willem de Haan, Sijgje Vermeulen, Jan van Pelt, Arij van Pelt, Gijsbert van Andel, Herman van der Pat, Wede Cornelis van Leeuwaarden, Teunis van Pelt, Arij Legestee, Leendert van Nugteren, Hermen de Quaasteniet en Jasper de Quaasteniet.

De bewoners die hun naam wel konden schrijven waren: N. van Hoeven, Huijg Buijtendijk, Aart Visser, Jacob Visser, Pouwels int Velt, Dirk den Ronde, Teunis Koijman en Schilleman Hendk de Deugt.

"(Nog stond) vorenstaande Handteikennigen en Merken geteikent en gestelt in mijne tegenwoordigheit (was get:) A.A. Van den Oever:"

Appoinctement (Salaris)

Schout en Schepenen van de Grote Lint alvorens op nevenstaande Requeste te Disponeren, ordonneren de Supplianten en de overige Eigenaars of Bewoners van Huizen en Erven, staande en gelegen in de Grote Lint ofte wel in dat gedeelte breder bij 't zelve Rekest vermeldt om voor hun Ed.Agtb: te komen op zaterdag den 20 December 1777 's Namiddags ten half drie Uren in het gewone Regthuis van de Grote Lint, ten einde dezelve te horen wanneer daar na nader zal werden

gedisponeert als naar behoren Actum Grote Lint den 16 December 1777 (ondert: In Kennisse van mij Secretaris (was get:))

P.V.Hoff Lzoon

(vervolgens Stond)

Schout en Schepenen van de Grote Lint, gezien ende geexamineert hebbende nevenstaand Requeste, mitsgaders gehoord hebbende de overige Eigenaren en Bewoonderen van Huizen en Erven, staande en gelegen in gemelt gedeelte van denzelve Dorpe, en voorts op alles rijpelijk hebbende gelet, aan de supplianten hun gedaan verzoek zullende accorderen dien Conform door hun Ed:Agtb: Een Klapwaker ten gemenen nutten en Lasten werden aangesteld op eene behoorlike Instructie, en daar van bij Publicatie aan een igelijk die het aangaan mogt kennisse gegeven als mede deszelfs betaling geschikt zo als best bevonden zal werden te behoren, ingevolgen lijst van Taxatie daar van te maken door hun Ed:Agtb: en mede te Publiceren. Aldus gedaan in College van Schout en Schepenen van de Grote Lint den twintigsten December 1777 (onderst:) In kennisse van mij Secretaris (was get.) P.V. Hoff Lzoon.

Publicatie

Alzo aan Schout en Schepenen van de Grote Lint, door verre de meeste Eigenaars of bewoonders van Huizen en Erven staande in dat gedeelte, doorgaans genaamt den Voor Lint, zijn aanvang nemende met het Huis bewoont door Joost de Weert en Eindigende met het Huis van de weduwe van Cornelis van Leeuwaarden, bij Requeste is te kennen gegeven dat de verzoekers vertrouwende het van de Uiterste Nootzakelijkheid te wezen, dat er in navolging van verscheiden omleggende Plaatsen, ten einde zo veel mogelijk onheilen voor te komen een Klapwaker ten gemenen nutte en lasten wierd aangesteld, aan hem een behoorlike Instructie gegeven en deszelfs betaling geregelt, zo als best bevonden zou werden.

Zo is 't dat Schout en Schepen van de Grote Lint, naar alvorens op dat verzoek gehoord te hebben de overige Eigenaren en Bewoonderen van Huizen en erven staande en gelegen in gemelt gedeelte van dezen dorpe en naar daar op rijpelijk te hebben gelet ter afwering, zo veel mogelijk van ongelukken en ten algemenen nutten hunnen goede

ingezetenen, goetgevonden hebben dat verzoek toe te staan en conform hetzelfde aan een ieder bekend te maken, dat door Hun Ed.Agtb: met betrekking tot voormelt gedeelte van dit Dorp tot Klapwaker is aangesteld, de Persoon van Jan Buitendijk alhier woonachtig op eene behoorlike Instructie en deszelfs betaling geschikt met op zigten tot de inwoonderen van Meergemelt gedeelte van dit Dorp, ingevolgen Lijst van Taxatie door hun Ed.Agtb: zo veeldoenlik naar de toestant der Ingezetenen ingerigt even na dezen te Publiceren en Assigeren en Ingevolgen welke lijst en waar van Copie aan den Klapwaker zal worden ter hand gestelt, hetgeen waar op hij daarbij is gestelt wekeliks in te gaan den 22 Decenmber 1777, aan den Klapwaker, die zulks komende ontvangen zal moeten voldoen.

Bevelende elke die dit aangaat hem hier na voortaan stiptelik te gedragen en mitsdien den zelve Jan Buitendijk in die Hoedanigheid te erkennen en zig naar gemelte Taxatie te Schikken ten Einde dit ons goet en Heilzaam voornemen men door gene onbehoorlikheden werden tegengegaan.

En op dat niemand hier van enige Ignorantie pretendere zal deze werde gepubliceert en geaspigeert daar zulks gebruikelik is te geschieden.

Aldus gedaan en gearresteert bij Schout en Schepenen van de Grote Lint den Twintigsten December 1777 (onderstont).

In Kennisse van mij als Secretaris (was geteikent)

P.V Hoff Lzoon.

O.R.A. Groote Lindt Arch.nr.509. Deel 4

Het is jammer dat de "Behoorlike Instructie" niet bewaard is gebleven, want nu weten we niet wat zijn verplichtingen waren. Gelukkig zijn deze instructies uit de buurtgemeente Puttershoek wel bekend en deze zullen met die van Groote Lindt niet veel verschillen.

Zijn dienst zal geduurd hebben van negen of tien uur's avonds tot twee of vier uur 's ochtends, afhankelijk van het jaargetijde. Hij zal ongetwijfeld gelet moeten hebben op verdachte personen en op brandgevaar. Hij zal gewapend zijn geweest met bijvoorbeeld een sabel. En natuurlijk zal hij van tijd tot tijd met de klap hebben geslagen en bij elk uur deze tijd met luide stem hebben geroepen.

Wat de bewoners van de Voor Lindt moesten bijdragen is wel bekend en volgt hier onder.

LIJST INGEVOLGE WELKE

de eigenaren en bewoners van Huizen en erven staande en gelegen in de Grote Lint ofte wel in dat gedeelte doorgaans genaamt den Voor Lint, Zijn aanvang nemende met het Huis, bewoont door Schepen Joost de Weerdt, en eindigende met het huis van Cornelis van Leeuwaarden ofte die daarvan bij vervolg Eigenaren en bewoonderen werden zullen door Schout en Schepenen van de Grote Lint ter betaling tot gemelt gedeelte van het Dorp aangesteld zijn getaxeert; te weten:

Den Schout P: van 't Hoff op	vijf stuivers
Jacob op Sluis op	vier stuivers
Willem van Driel op	twe en enen halven str
Joost de Weerdt op	„ „
Ds. Verhoeven op	„ „
Teunis Kooijman op	twe stuivers
Eewout Hoffman op	„
De salmvisschers op	twe en enen halven str
Maggiel Kool op	twe stuivers
Arij de Ronden op	„
Bastiaan Kool op	„
Huig Buitendijk op	„
De Wed. van Willem Leenheer op	„
Bastiaan Nugteren op	„
Pieter Dekker op	een en enen halven str
Jacobus van Hulst op	een stuiver
Leendert Nugteren op	„
Paulus in 't Velt op	„
Hermen van der Pat op	„
Gijsbert van Andel op	„
Paulus Houten Molen op	een halven stuiver
Jan de Quaaste niet op	„ „
Teunis Kapel op	„ „

Jacob Brouwer op	een halven stuiver
Jan Zoon op	” ”
Korstiaan van Pelt op	” ”
Willem Koll op	” ”
De wed. van Korstiaan van Pelt	” ”
Adriaan Groenendijk op	” ”
Pieter van der Giessen op	” ”
Arij Legestee op	” ”
Kornelis de Ronde op	” ”
Gerrit de Ronde op	” ”
Barend de Graaf op	” ”
Dirk de Ronde op	” ”
Sijgje Vermeulen op	” ”
Jan van Pelt op	” ”
Arij van Pelt op	” ”
Jasper de Quaaste niet op	” ”
Hermen de Quaaste niet op	” ”
Jacob Visser op	” ”
Johannis Visser op	” ”
Schilleman de Deugt op	” ”
De wed. van Corns. van Leeuwaarden op	” ”
Willem Buitendijk op	” ”

Aldus gearresteert en getaxeert
bij Schout en Schepenen voormelt
den 20 Desember 1777 en gepubliceert
den 21 daaraan volgens onderstont
In kennisse van mij Secretaris
(was geteikent) P.V. Hoff L zoon

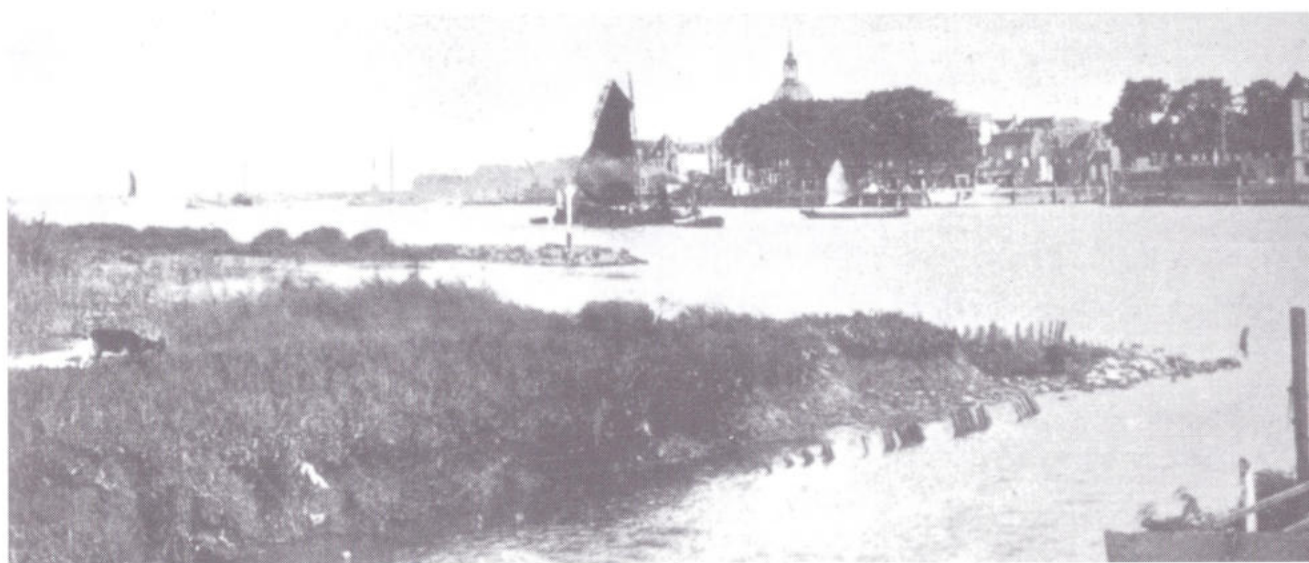
Bron: Gemeente Archief Dordrecht.

Oud Rechterlijk Archief Groote Lindt Deel 4.

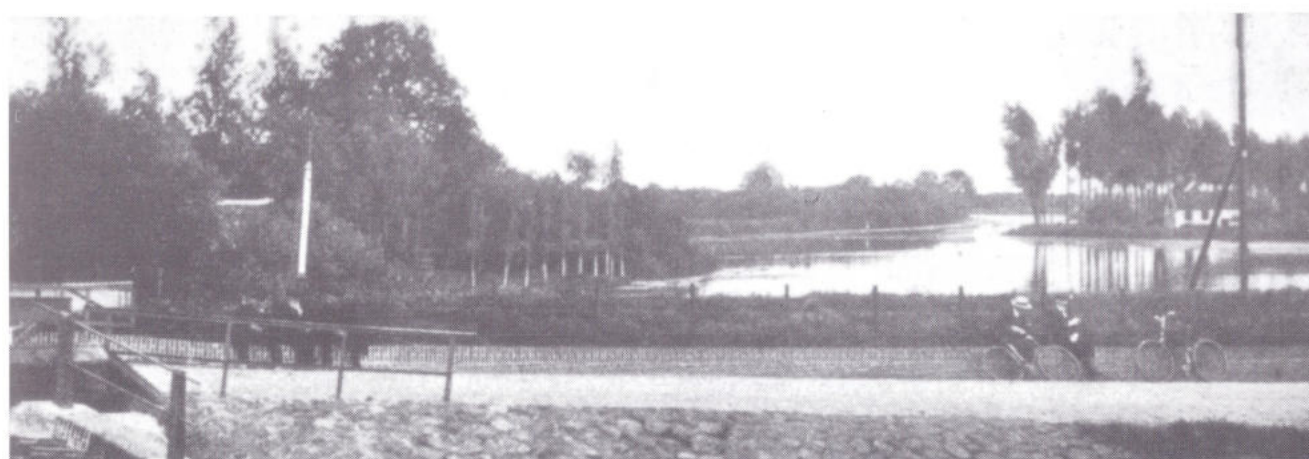
A. van der Linden

Gezicht vanaf de Grote Kerk op de Oude Maas en Noord

Gezicht op Dordrecht vanuit de Oostkeetshaven

Gezicht op de Waal bij Rijsoord

Foto's uit de "Heruitgave van de oorspronkelijke ANWB uitgave Ons eigen Land 1908"

Colofon

"Swindregt Were", een naam die naast "Swijndregt Were" al vroeg gebruikt wordt voor de Zwijndrechtse Waard, is het periodiek van het Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht en de Historische Vereniging Zwijndrecht.

Het blad verschijnt twee tot drie keer per jaar en wordt gratis aan de leden toegezonden.

Redactie H.-I.-Ambacht: Redactie Zwijndrecht:

C. Lagendijk
J. Smit
A. de Zeeuw

drs. C.R. van den Berg
mw. E. Dreesens-van der Linden
A. van der Linden
K. Popijus

Redactie-adres voor H.-I.-Ambacht:

Weteringsingel 118B

3342 AL H.-I.-Ambacht tel: 078-6813965

(tevens adres secretariaat Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht).

Redactie-adres voor Zwijndrecht:

Prins Bernhardstraat 30

3331 BR Zwijndrecht tel: 078-6194677

(tevens adres secretariaat Historische Vereniging Zwijndrecht).

Druk: Pro Patria Zwijndrecht

De verkoopprijs voor losse nummers: f. 4,75

ISBN 90-73236-18-5

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de onder auteursnaam geplaatste artikelen.

